

ישראל: המקום והמפה

מפה - הגדרה

1. מטפחת handkerchief
פורשים, לפרוש to spread

2. תרשים outline
אזור area, zone
הבלטה making prominent
פרט detail
בצירוף joining, including

3. יריעה sheet
אריג cloth
מקנח, לקנח to wipe

עצמים שמימיים heavenly bodies
זהר, זהרם brightness

להתלות to be hung

מפה mapped
שרטט drew out, sketched
אפקים horizons

מפה was mapped
שרטט was drawn out, sketched
צוין was marked

מפה* נ' [לאטינית: mappa; אך סוברים כי המקור שמי – פוני]

1. מטפחת גדולה שפורשים על השלחן: "פורס מפה ומקדש" (פסחים ק.). "ויברך על מפה נקיה" (ביאליק, אמיז"ל). 2. תרשים של הצורה הגאוגרפית, הפיסית, הפלפלית או המדינית של ארץ, אזור או חלק אחר מהם, או להבלטת פרט מיוחד: מפת ארץ-ישראל. מפת אסיה. מפת חלקת-השכטים. מפת הנשמים. מפת הרחובות בעיר. מפות צבאיות. ספר היסטוריה בצירוף מפות צבעוניות. 3. יריעה של אריג לשמוש שונים, כגון לנגוב ידים, לעטיפת ספר-תורה, לדגלים: "מקנת ידיו במפה" (ברכות ח ג). "אם היה (ספר-התורה) כרוף במפה" (ירושלמי ברכות ו ד). "סימנין היו לכל נשיא ונשיא מפה" (במדבר רבה ב). – [מפת, מפות]

– מפה אסטרונומית, מפת-כוכבים (שמים), תאור מצר או מצלם של כדור-השמים או חלקים ממנו ובו רשומים הכוכבים ועצמים שמימיים אחרים לפי מקומם וזהרם.
– מפת-קיר, מפה גאוגרפית גדולה שנועדה להתלות על הקיר למען יראו פרטיה מרחוק: בשעורים בבית-הספר משתמשים במפות-קיר.
– מפת-שלחן, יריעה שפורשים על השלחן.

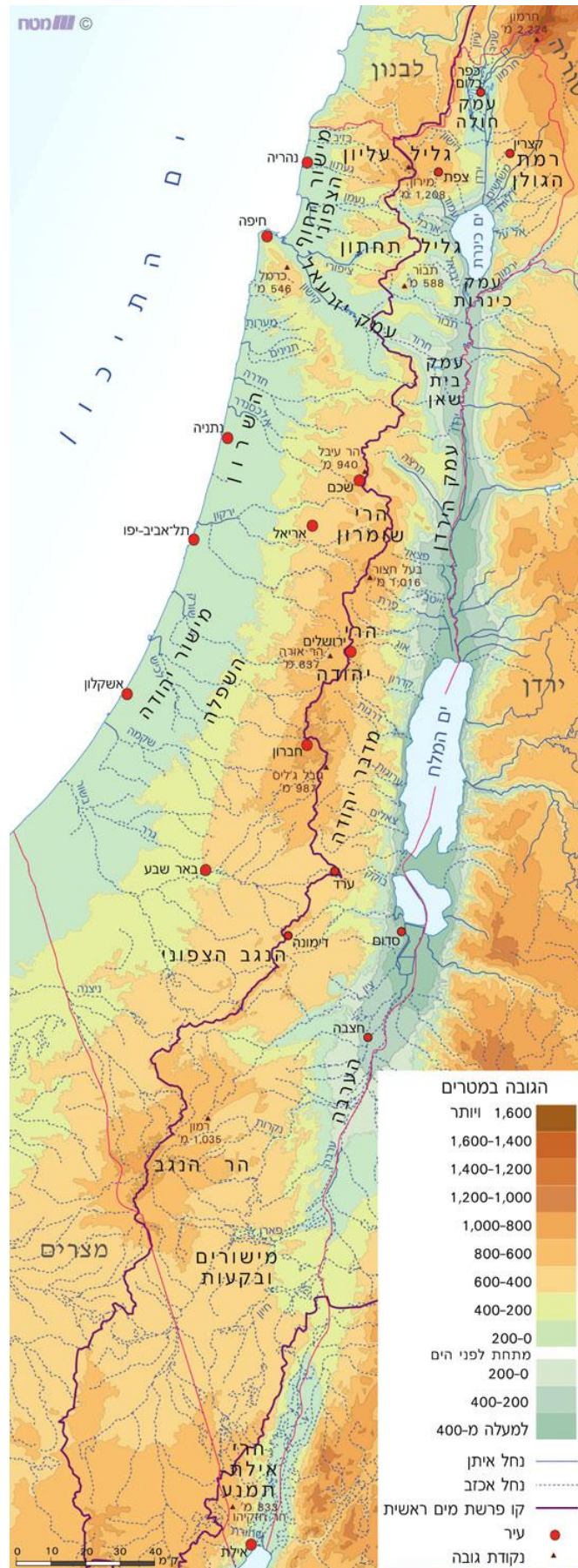
מפה

מפה [מן מפה 2]

~ פע' מפה ° פ"י שרטט מפות, רשם על-גבי מפות גאוגרפיות, גאולוגיות וכדומה: "הגבולות שביניהם (בין האפקים) נתן למפותם בדיוק רב" (בן-חור, 'תצלומי-איר', ארץ ישראל). – [למפות, ממפה, ימפה]

~ פע' מפה °, שרטט במפה, ציין על-גבי מפה: כל הכפרים והישובים מפו בדיוק נמרץ. – [ממפה, ימפה]

מפת ישראל - פיזית



מפת ישראל

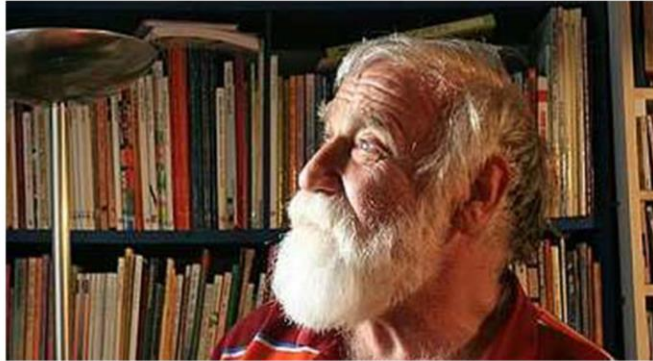


ישראל – המקום והמפה

גיאוגרפיה ופוליטיקה באומנות
השימושית

על המפה

דני קרמן, 2009



דני קרמן (נולד ב-1940, [בכרכור](#)) הוא [מאייר](#), [סאטיריקן](#) ומעצב. בשנת 1959 סיים את לימודיו ב**בצלאל**, במגמה לעיצוב גרפי. כיום חי ועובד ב**תל אביב**. מגיל 17 ועד היום אייר למעלה מ-300 ספרים. בשנת 1959 הקים יחד עם בן דודו אריק קרמן סטודיו לעיצוב שפעל במשך 14 שנים במסגרתו עסק ב**עיצוב**, **איור** ותכנון תערוכות ומוזאונים. החל משנות ה-60 עיצב קרמן את כל ה**עדלאידות** הגדולות שהיו בחג ה**פורים** בעיר תל אביב. כמו כן עיצב מספר **תפאורות** לתיאטראות בארץ.

המפות שלי - מחשבות על מפת ישראל מאת המאייר והסטיריקן דני קרמן

במשך שנים רבות אני בוחן בעבודותיי מנגנונים שונים של הומור. אני עוסק ביצירת סוג ההומור המכונה 'נונסנס', או כפי שאוהבים לומר בעברית 'איג'ון'.

בשני ספריי – 'על המפה' ו'מסביב למפה' – לקחתי יסוד מוגדר מאוד וטיפלתי בו באמצעים יצירתיים, ליריים או מופרכים דמיוניים. השילוב בין המוגדר לבין הדמיוני יוצר את ההומוריסטי.

במקרה של מפת ישראל קשה לומר כי מדובר ביסוד מוגדר, כי עצם גבולותיה של המפה הם נושא לוויכוח פוליטי, אבל אני התייחסתי בעיקר לקו החוף ולקו הכנרת-הירדן-ים המלח, כפי שהכרנו אותו כ'אייקון' עוד מילדותנו מקופסת 'הקרן הקיימת'.

הדינמיקה של 'נושא ווריאציות' אהובה עליי, בעיקר משום שככל שהיוצר שואב מדמיונו עוד וריאציות, כך הוא אנוס להגיע למחזות הזויים שבלא שלבי ההתקדמות הרבים, ספק אם היה מגיע אליהם.

בחלק מהווריאציות של המפה יש אמירות ברורות ואפילו פוליטיות. חלק מהן יכולות להתפרש בדרכים שונות וחלקן הומוריסטיות בעלמא והמסתכל יכול לצקת בהן מהרהורי לבו ומדעותיו.

לשמחתי, שני הספרים האלה, שהתחילו כשעשוע יצירתי, הפכו לספרי לימוד בכמה מוסדות בישראל, כולל המחלקות לגאוגרפיה במוסדות אקדמיים שבהם לא הייתה לי דריסת רגל מעולם.

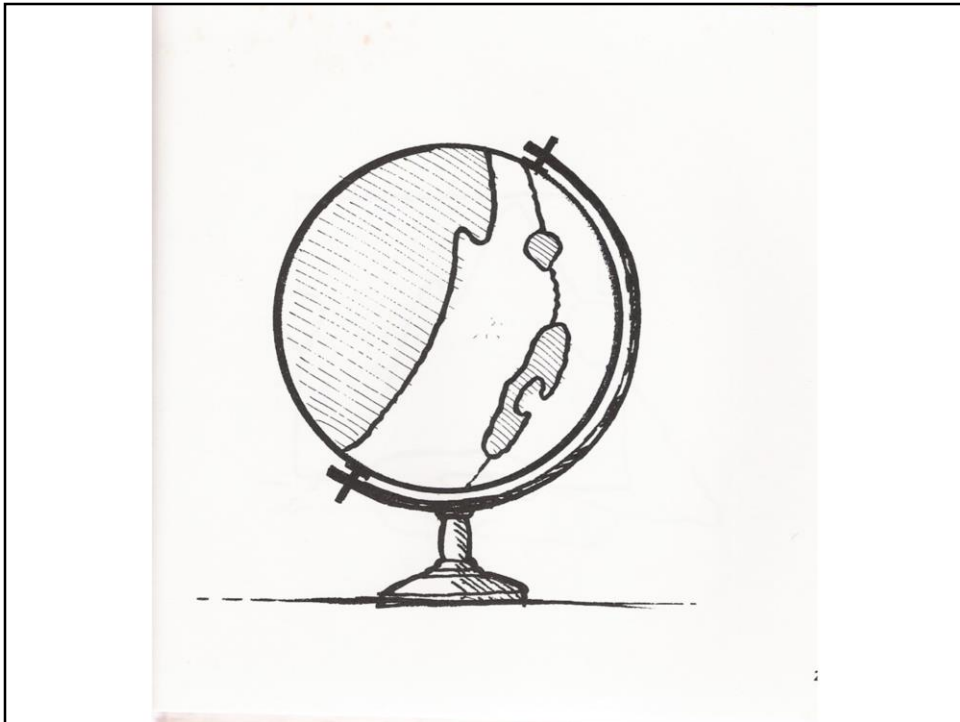
to examine לבחון
mechanism מנגנון
type סוג
that is called מכונה
element יסוד
defined מוגדר
means אמצעי
unfounded, unrealistic מופרך
integration שילוב
actual עצם
to relate to התייחסות; להתיחס

to draw from שואב, לשאוב
forced אנוס
territory מחוז, מחוזות
imaginary הזוי, הזויים
doubt ספק

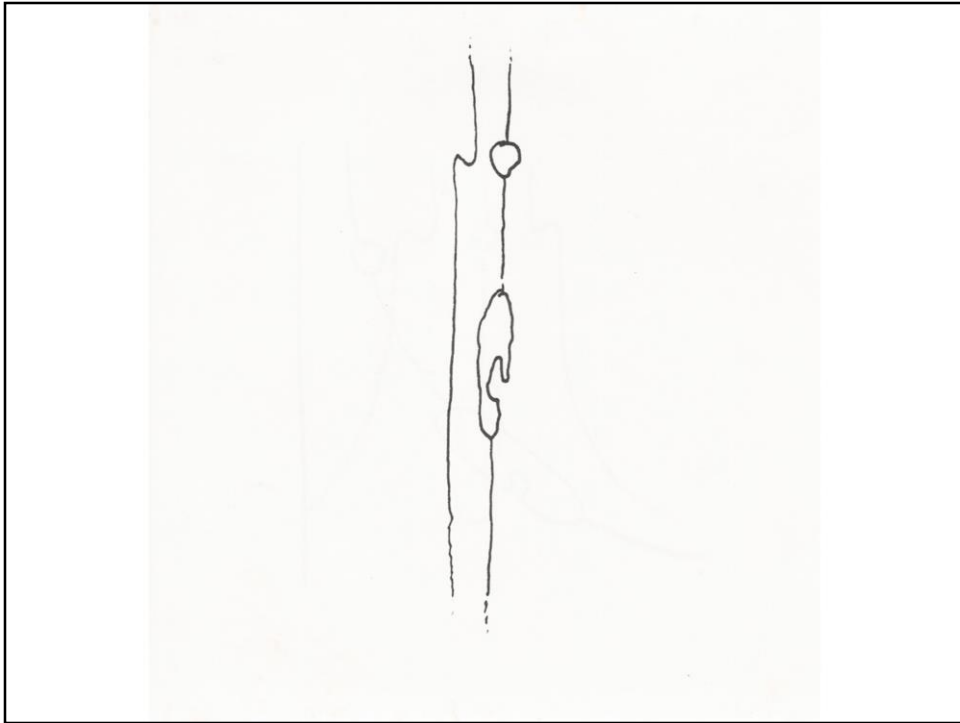
to be interpreted להתפרש
solely בעלמא
to pour לצקת
passing thought הרהור, הרהורי
entertainment שעשוע
access דריסת רגל



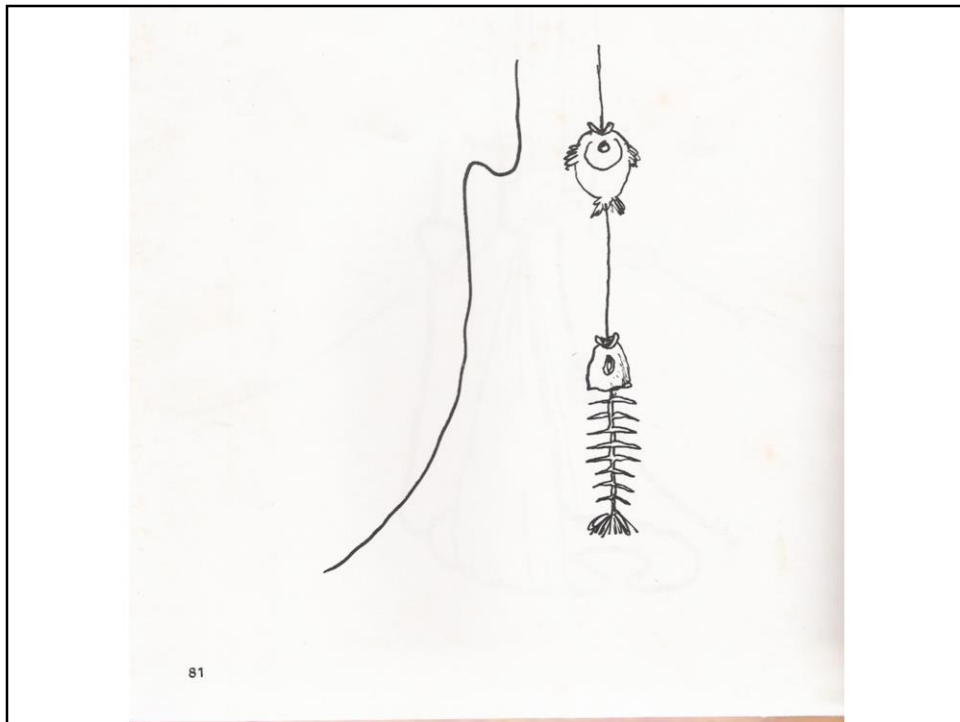
המילה מפה בשתי משמעויות שונות: מפת שולחן ומפת המדינה. להתייחס לפסוק "ארץ אוכלת יושביה" (במדבר, י"ג, לב, מדברי המרגלים ששלח משה לתור את ארץ כנען). כאן אולי ההיפך?



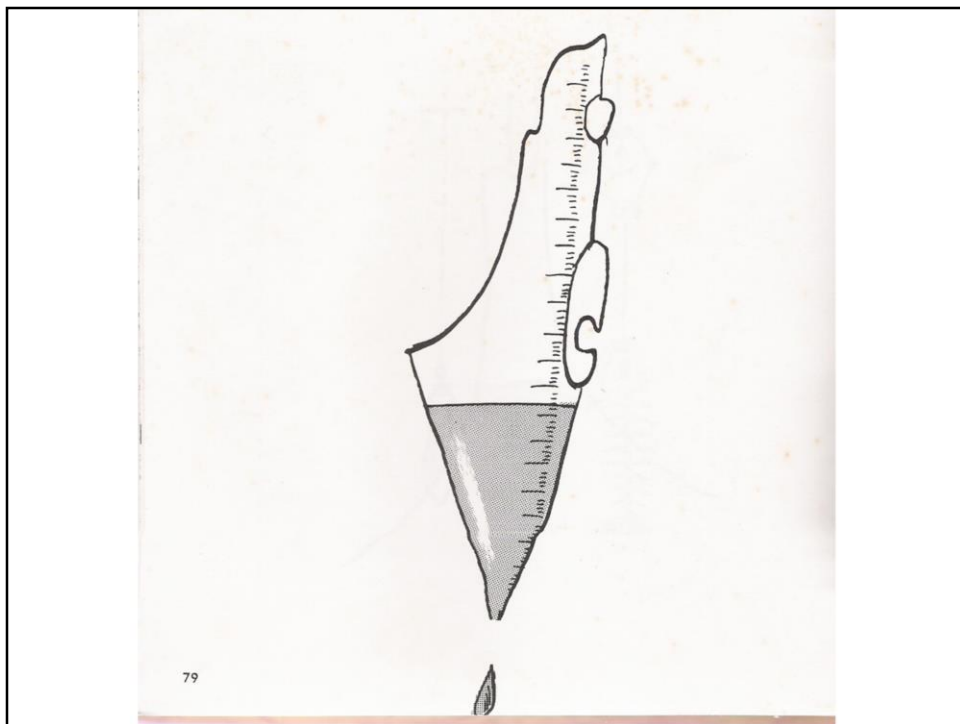
ישראל – עולם ומלואו



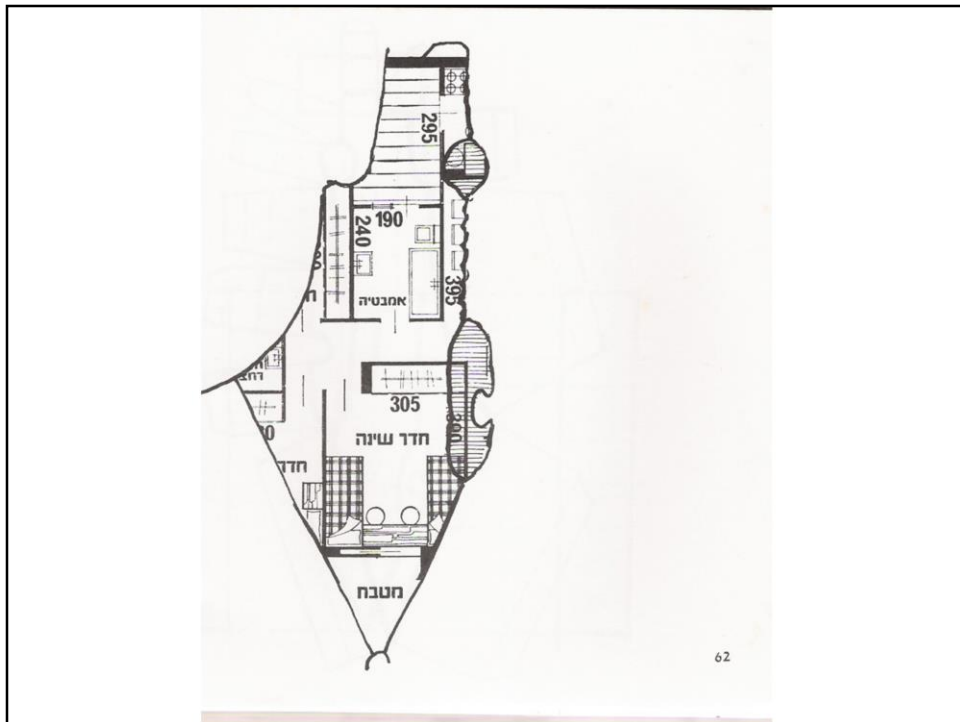
ואיך אנחנו, הישראלים, רואים את עצמנו?
זוהי קריקטורה על כך שמדינת ישראל היא מדינה צרה ביותר, וארוכה (יחסית...)



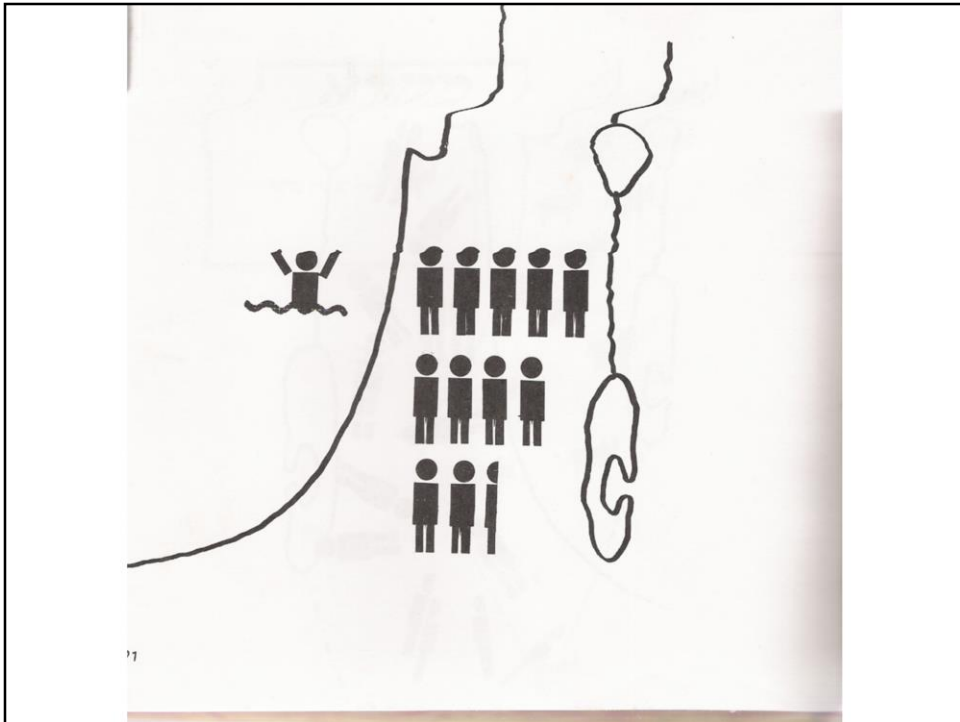
כינרת – ים החיים (מקור המים של המדינה) ים המלח – ים המוות.



דרך מקורית לתיאור מפלס המים, בעית המים, בצורת.



המדינה כל כך קטנה, ממש דירה אחת



אוכלוסיה:

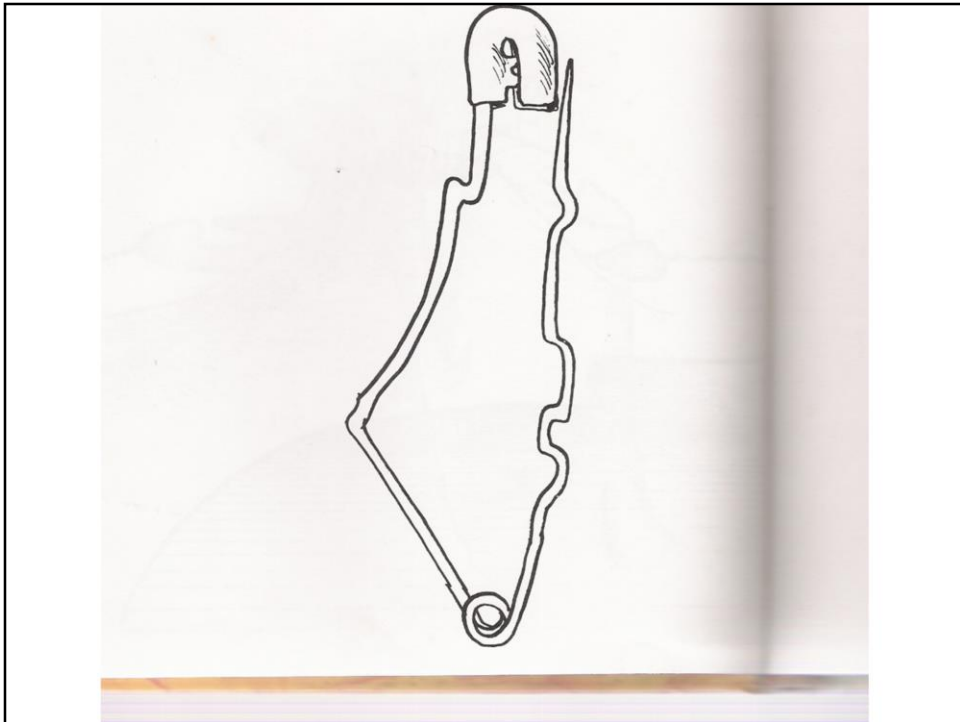
מפקד אוכלוסין, צפיפות אוכלוסין במרכז הארץ. ומי שאין לו מקום – יזרקו אותו לים.



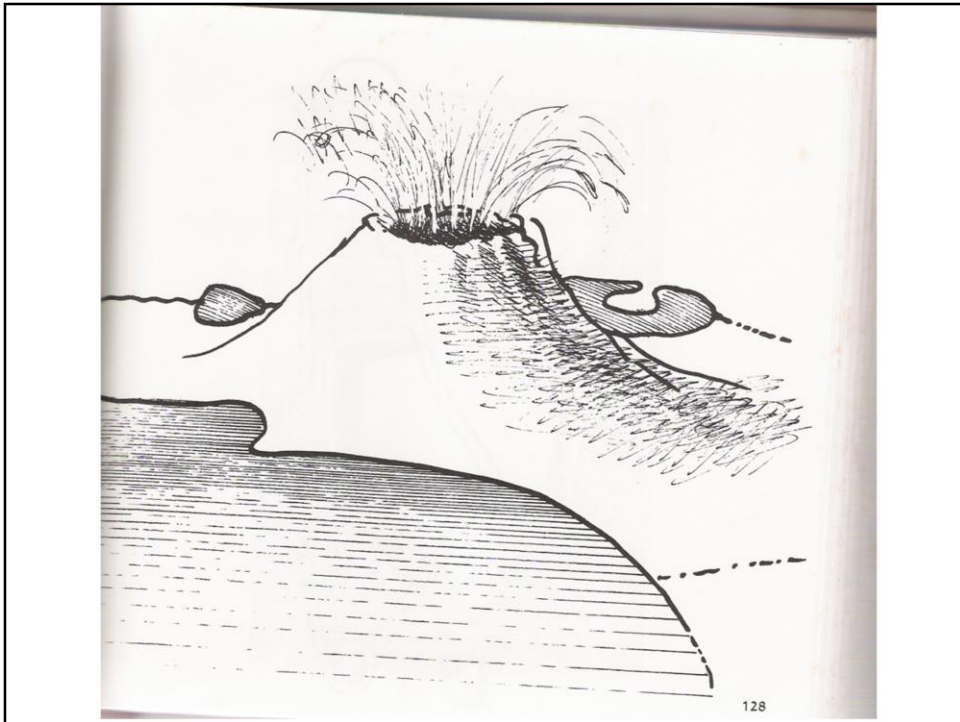
איפה יש סרדינים?
ב. במדינה הצפופה שלנו.



ישראל משולה לעולם ומלואו. אפשר למצוא כאן הכל, אז למה לנסוע ל....



סיכת ביטחון? איזה ביטחון?



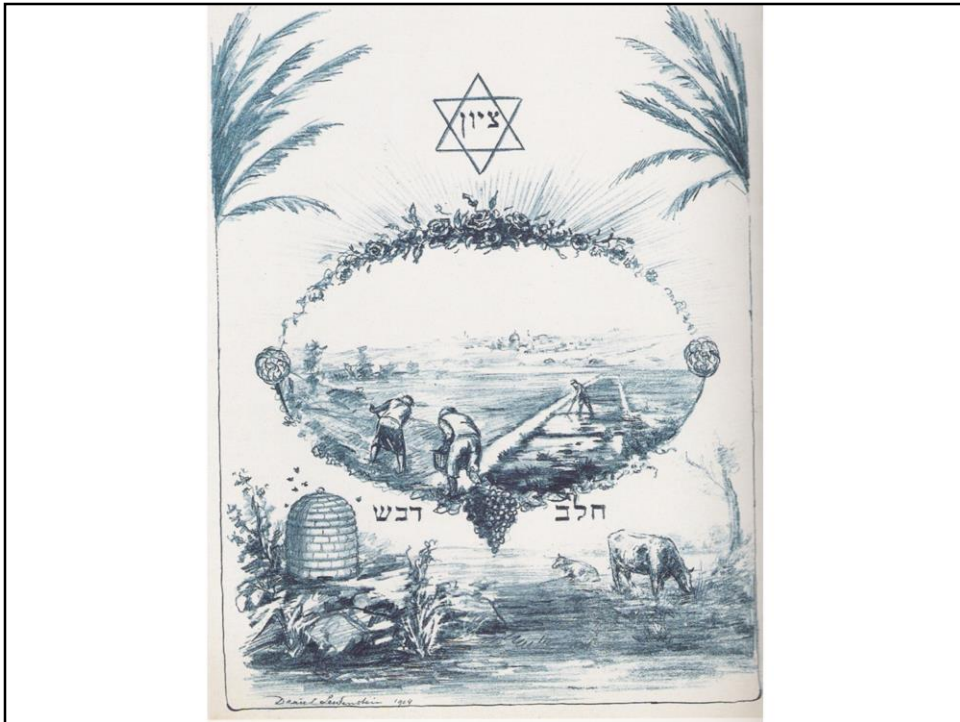
המדינה שלנו היא הר געש שמחכה להתפרץ.



ולבסוף, המדינה כצמח, חי נושם, אבל לא כל כך מלבלב...



. בתיה אפולוני – 1966 – לידת החלום הלאומי. שימוש אירוני בדימויים קולקטיביים. יוצרת אייקון דתי כמו אייקונים נוצריים. הסצינה נוצרית – מריה וישו. מריה היא הציונות הנושאת על כפיה את הרצל הקטן אך המבוגר והמזוקן. הכובע מרחף מעל ראשו של הרצל. מגן דוד על חזהו. נוף ברקע.



1904 – איור על כתב עת ציוני בגרמניה – חלב ודבש – פרות וכוורות. במרכז החלוצים.
זהו הדימוי שהרצל יצר – דימוי היהודי החדש, עובד האדמה, בניגוד ליהודי הגלותי, עם
קפוטתה ושטריימל)
עוד לא מפה, עוד אין משהו ממשי, מטריאליסטי, רק חלום.



חג פורים בפלסטינה

כרטיס הזמנה
לנשף מסיכות -
ההתאחדות
הציונית בברלין
בראשית המאה
העשרים

ארץ זבת חלב ודבש

2. כרטיס הזמנה לנשף מסיכות שערכה ההתאחדות הציונית בברלין בראשית המאה העשרים – "חג פורים בפלסטינה" – ארץ ישראל כאבן שואבת לדבורים חבושות כובעים עם מזוודות. השטחים במפה נכבשו על ידי הקרן הקיימת. ארץ ישראל כפרח שהדבורים באות אליו.



5. רובין – 1964 – ירושלים. עצי הזית. ירושלים מתוארת על ידי הר הבית, הזיתים בקדמת הציור נותנים מימד של עומק, וגם מימד של זמן - עתיק



. אנו בונים את ארץ ישראל – שנות הארבעים. הילדים מעצבים את המרחב ואת המפה – חומה ומגדל. מירכוז. עץ במרכז.

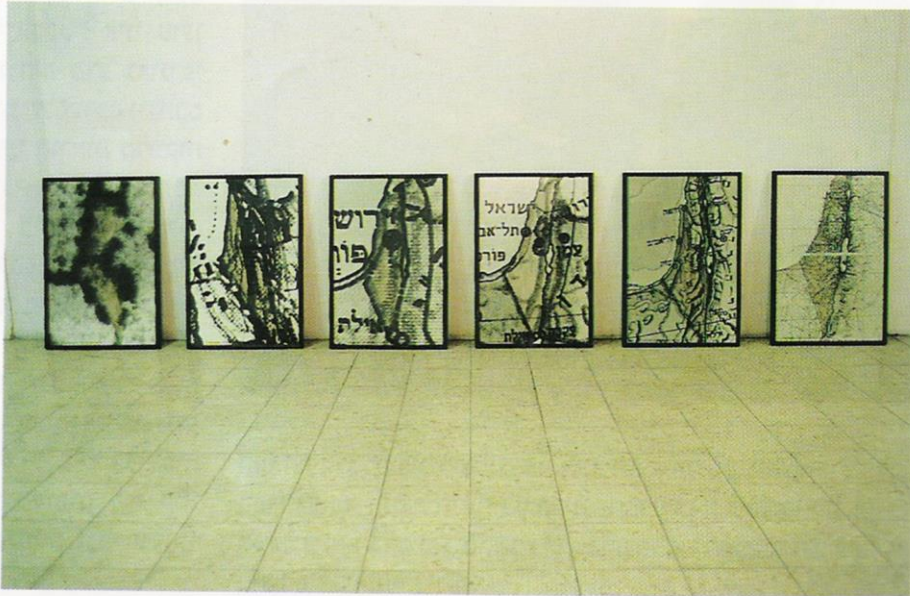


. לוח משחק משנות הארבעים – טיול בארץ. הקו הירוק מסומן עבה ונראה כמו כביש. נופים תנכיים, מצוינים גם אתרים מחוץ לקו הירוק. המקומות העבריים נקראים "יישוב", הערביים נקראים "כפר".

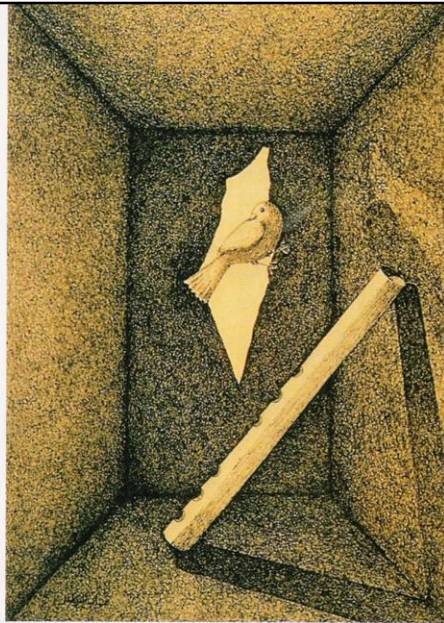


. שנות השלושים – מפה של הרוויזיוניסטים – שאיפות טריטוריאליות מוגדרות, קווי המפה של העבר מכסים את מרחב הנייר. המשפט של טרומפלדור. וכן ז'בוטינסקי: שתי גדות לירדן, זו שלנו זו גם כן. כולה שלי: זה מהתלמוד"שניים אוחזין בטלית, זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי"

המפה באומנות הישראלית



דגנית ברסט 1976. יצרה באותה תקופה עשרות יצירות המבוססות על המפה – ניסיון עיקש לתפוס את הקווים, את הציור, את המפה. 6 תצלומים מן האטלס לבתי ספר של בראוור. לא למדנו גאוגרפיה אלא "מולדת" "ידיעת הארץ" "כתיבת הארץ". מימין לשמאל. היא מצלמת את המפות, מגדילה מעוותת ומטשטשת, כך קווי המפה מעורפלים. מבחינה מטאפורית המולדת אינה נמצאת במרכז, היא מטושטשת, ולא ברורה, גם גבולותיה אינם ברורים, לא ברור מה בשוליים ומה במרכז.



5. עימאד אל־ביחר, "לילא כותרת", 1986. דיו על נייר

עימאד אל ביתר – 1986. יוצר פלסטינאי. קופסה שחורה כמו במטוס. האם זו קופסת הנשמה? ציפור הנפש? החירות? הציפור מכסה על הגדה ועל עזה. השאבבה – חליל רועים מסמל את הניגון ואת התרבות העממית שעליה מושתתת התרבות הפלסטינאית. מולדת ללא הקשר גאוגרפי, ללא צבע, ללא קנה מידה מדעי או ממשי.



7. סלאח אל־אמרע, "פלסטין", 1986.
צבעי־שמן על בד

סלאח אל עטראש 1986 – פלסטין – מאבק על הגבולות של הפלסטיני. הגבולות הם מרחב המחיה, הקו הירוק הוא קו אורגני, צומח המגדיר את תבנית המולדת ואת בית האמן, צריח המסגד הוא המקום בו הוא מתפלל. הגבולות כענפי עץ זית וכשורשיו – עמוקים. העלים ירוקים.

עמודי הזית – 1990 – רן מורין.



חלק מפארק עצי הזית שיצר האמן בהרי ירושלים המשקיפים על חברון ובית לחם. כל השבילים מובילים למרכז הפארק ושם נפגשים בבמה מוגבהת 3 עמודים בגובה 15 מ' ובראש כל אחד עץ זית. יש כאן רשימה של שאלות –

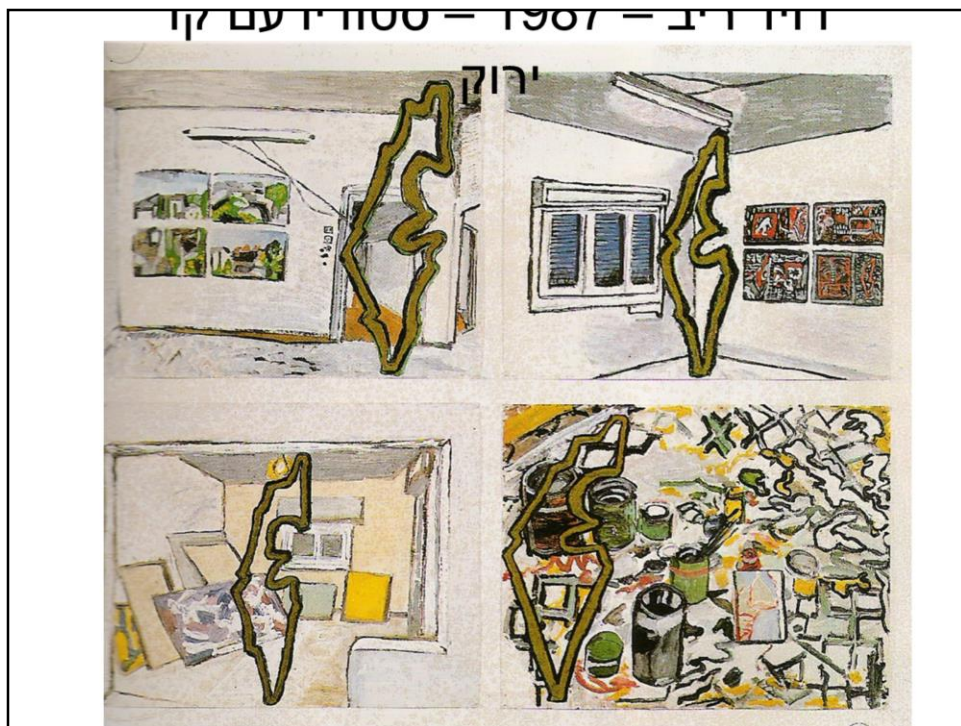
האם זאת במת כבוד לעץ?

האם זהו סימבול של עקירה ותלישות?

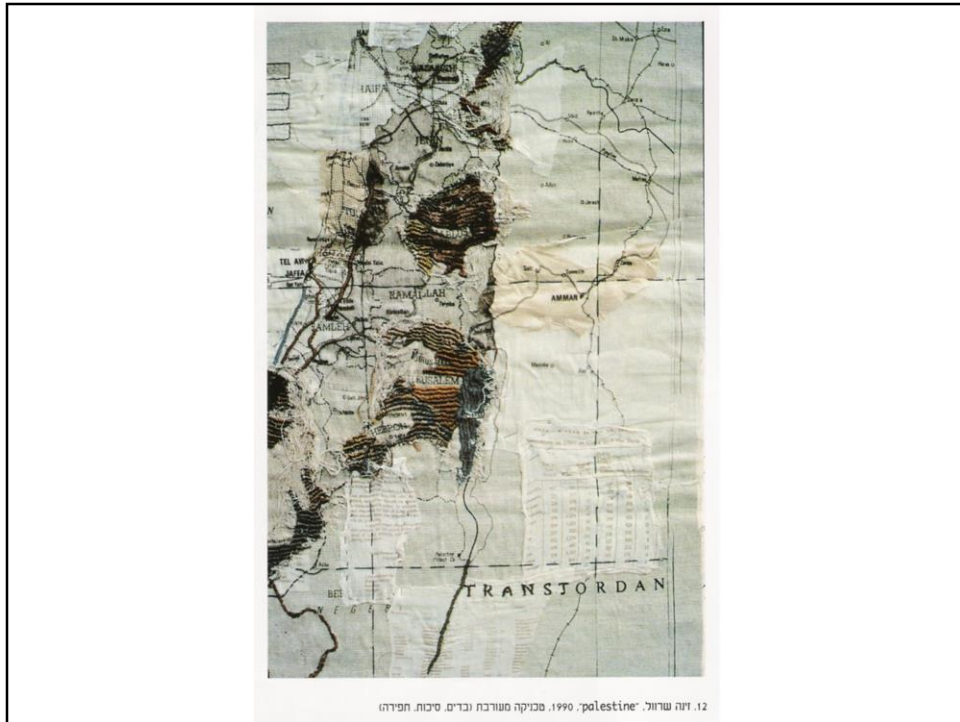
האם העובדה שזה מוצב מול חברון ובית לחם הוא סמל של שליטה ישראלית בשטח?

האם זה סמל של שלום?

האם זה שיר הלל לטבע או עמוד ניצחון של עליונות הטכנולוגיה?



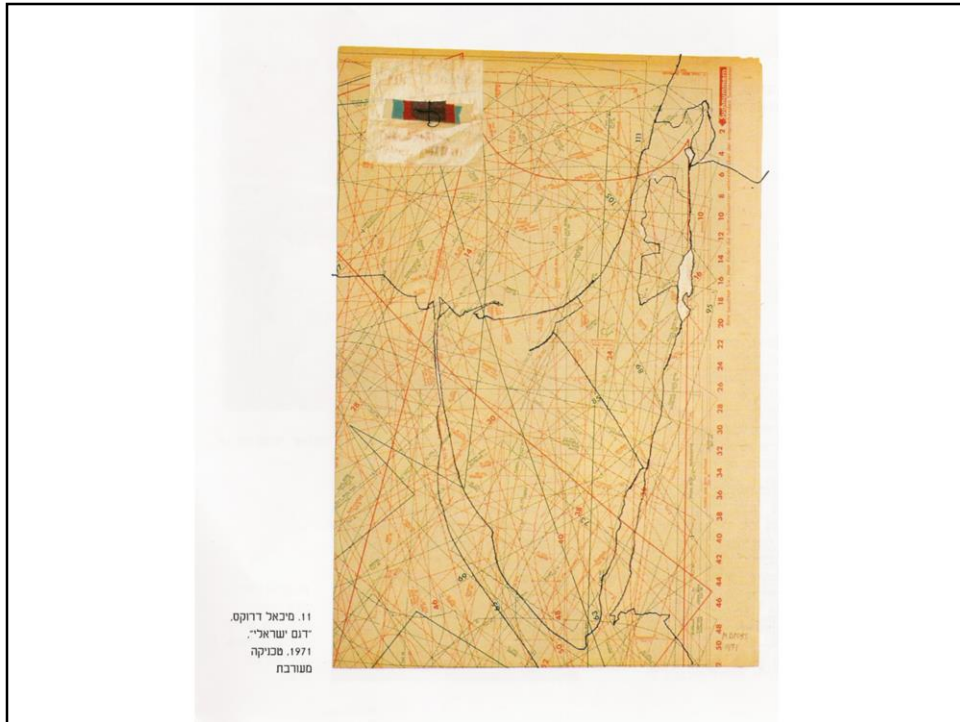
דויד ריב – 1987 – סטודיו עם קו ירוק. עבודה בת 120 יחידות. צורת ישראל של לפני ששת הימים כופה עצמה עליו, הטריטוריה והקו הירוק נכפים על האמן ועל מרחב המחיה שלו – בית, סטודיו, כלים, צבעים. אי אפשר לראות וליצור אמנות בארץ במנותק מן המפה. המאבק הטריטוריאלי כופה עצמו על התודעה והעשייה.



. זינה שארול – ילידת אנגליה, שמשפחתה עזבה את הארץ ב- 1948 ועברה ללבנון. היא עושה עבודות טקסטילמבוססות על מפות מנדטוריות ומפות החלוקה. בדים בלויים, שחוקים, קווי מתאר מטושטשים, דהייה של שמות מקומות, תלאים,, חיבור קטעים מן העבר, פסוקים מהקוראן, זכרונות של סבה, עיתונים המדווחים על האינתיפדה. היא משתמשת באמנות נשית – במקום ארץ האבות – ארץ האמהות, היא משתמשת בחומרים נשיים ויוצרת טקסטואליות חדשה, נשית.



מונה חאטום – נולדה בבירות להורים פלסטינאיים, ב-1975 היתה באנגליה כאשר פרצה מלחמת האחים בלבנון ונשארה שם. 1996 – ביקרה בישראל והיציגה. קוביות סבון משכם הפלסטינאית, שמגדירות טריטוריה סימבולית. על הסבון סימנה בחרוזים את הטריטוריות האמורות להיות אוטונומיות לפי המפה. שילוב של מלאכה מסורתית עם מפה. סבון כחומר מתכלה. חרוזים עדינים שיכולים לזוז – פגיעות.



מיכאל דרוקס – 1971 – גיזרה. המילה גיזרה כמילה של תפירה וכמילה צבאית. גם גזירה מאותו השורש. סטיריאוטיפ נשי (תפירה) וסטיריאוטיפ גברי- צבא. גוזרים גבולות כמו שגוזרים בגדים. תמיד אפשר להגדיל ולהקטין.



. מיכאל סגן כהן 1992 – התישבות. לשבת על הארץ. הכל הפוך – חיפה חור, ים המלח
הפוך, באמצעות הישיבה – שליטה בארץ ובשמיים, כיסוי הארץ והשמיים. כסא בית ספר ישן
– חינוך.

עברית מודרנית לרמת הביניים – 130a

אוצר מילים: ישראל: המקום והמפה

presentation מצגת

meaning משמעות

map, tablecloth מפה

area אזור

border גבול, גבולות

area, territory שטח, שטחים

north צפון

south דרום

east מזרח

west מערב

the coastal plain מישור החוף

desert מדבר

sea ים

mountains הר, הרים

plant צמח

to grow לצמוח

population אוכלוסיה

בבקשה לתרגם את המשפטים הבאים:

1. The Hermon Mountain is the northern border of Israel.
2. He gave a meaningful presentation about plants in the desert.
3. The Mediterranean Sea is in the west, and the desert is in the south in Israel.
4. Much of the Israeli population lives on (in) the coastal plain, an area by the sea.
5. Many plants grow in the mountains, it is a very green area.
6. Before you travel to desert areas in East Africa, please look at the map.